

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 13 februari 1934 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående ändringar i lagen om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område.

Andra lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft två inom andra kammaren väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen nr 447 av herr *Weijne* och nr 449 av herr *Danielsson*.

I motionen II: 447 har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida icke den i lagen den 18 juni 1925 om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område i första paragrafen fastställda tidpunkten den 1 januari 1919 må kunna framflyttas.

I motionen II: 449 har yrkats, att riksdagen måtte besluta företaga sådan ändring i ovannämnda lag, att större möjligheter till inlösningsrätt erbjudas, samt att vederbörande utskott måtte utforma de ändringar i lagtexten, som därigenom erfordras. Om dessa yrkanden icke skulle kunna bifallas, hemställdes om skrivelseförslag med begäran om utredning i det syfte, som i motionen berörts.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

1 § i lagen den 18 juni 1925 om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område, den s. k. ensittarlagen, innehåller bestämmelse därom, att den, som med nyttjanderätt för brukande eller bostadsändamål innehar annan tillhörig mark, under vissa förutsättningar är berättigad att tillösa sig marken. Å marken skall finnas ett nyttjanderättshavaren tillhörigt boningshus, som lämnar nöjaktig bostad åt honom och hans familj. Dessutom gälla bland andra följande förutsättningar för inlösningsrätt, nämligen att ett sådant nyttjanderättshavare tillhörigt boningshus fanns å marken uppfört den 1 januari 1919 samt att minst en fjärdedel av det värde, som marken med därå befintliga byggnader äger, belöper på nyttjanderättshavarens byggnader. Vid uppskattning av nämnda värde skall ej medräknas värdet av förbättring, vilken marken vunnit genom arbete eller kostnad, som nyttjanderättshavaren eller föregående nyttjanderättshavare, vars rätt övergått å denne, nedlagt å marken utöver vad honom ålegat enligt vad vid upplåtelsen avtalats eller uppenbarligen varit förutsatt.

Rätt för lägenhetsinnehavare med egna hus å annans mark att friköpa den av honom innehavda marken infördes genom den första ensittarlagen den 28 juni 1918. Denna ersattes med ny lag den 26 mars 1920, vilken i sin tur avlöstes av gällande lag den 18 juni 1925.

Den proposition, nr 142, genom vilken förslag till 1925 års lag framlades för riksdagen, samt fyra i anledning av propositionen väckta motioner behandlades av andra lagutskottet i dess utlåtande nr 30. Där i lämnades en historik i ämnet, till vilken utskottet får hänvisa, särskilt till den å sid. 15—20 intagna redogörelsen under rubrikerna »Förutsättningen för lösningsrätt med avseende å tidpunkten för lägenhetens bebyggande» samt »Förutsättningen för lösningsrätt med avseende å värdet av nyttjanderättshavarens byggnader». Dock må särskilt nämnas, att vid 1925 års riksdag i en motion, I: 252, av herr Lindhagen hemställan gjordes bl. a., om sådana ändringar i ensittarlagen, att lagen skulle vinna tillämpning, då å området den 1 januari 1925 fanns nöjaktig bostad för brukaren och familj, samt att villkoret om visst förhållande mellan markens och byggnadernas värde måtte utgå eller, om detta ej bifölles, till byggnadernas värde måtte läggas även värdet av jordförbättringar å området.

Utskottet, som tillstyrkte antagandet av 1 § med dess i propositionen föreslagna lydelse, hemställde, att motionen I: 252 i de avseenden, som nyss omnämnts, måtte lämnas utan bifall. Reservation anfördes av herr Lindhagen. Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Vid 1933 års riksdag hemställde herr Lindhagen i motion I: 198, att riksdagen måtte hos regeringen begära förslag, varigenom den i ensittarlagens 1 § fastställda tidsbestämningen den 1 januari 1919 framflyttades till den 1 januari 1928.

Andra lagutskottet anförde i utlåtande nr 32, att enligt utskottets mening skäl icke blivit anförda, som kunde föranleda utskottet att frångå den principiella ståndpunkt till förevarande spørsmål, som utskottet intog år 1925. Utskottet avstyrkte därför den i motionen gjorda hemställan. Reservation anfördes av herr Lindhagen. Utskottets hemställan bifölls av riksdagen.

Ur Sveriges officiella statistik har utskottet inhämtat, att antalet förrättningar angående inlösen av under nyttjanderätt upplåtet område uppgått till 1,168 år 1928, 1,215 år 1929, 1,210 år 1930, 1,260 år 1931 samt 1,328 år 1932. För år 1927 och tiden dessförinnan framgår icke antalet ensittarförrättningar av det utav lantmäteristyrelsen sammanställda statistiska materialet. Uppgifter för år 1933 hava ännu icke kommit lantmäteristyrelsen tillhanda.

Utskottet. Vid tidigare behandling av frågan om framflyttning av den i ensittarlagens 1 § fastställda tidpunkten den 1 januari 1919, vilket spørsmål beröres i båda de nu föreliggande motionerna, har utskottet, såsom framgår av dess ovan återopade utlåtanden, anført, att starka skäl föreligga mot en ändring av

denna tidpunkt. Dessa skäl hava enligt utskottets mening icke förlorat i styrka. Den i motionen II:447 ifrågasatta ändringen att under vissa omständigheter medgiva inlösningsrätt i fall, då överhuvud icke några nyttjanderättshavaren tillhöriga hus funnos å marken vid den i lagen angivna tidpunkten, kan utskottet icke förorda. Vad slutligen angår i motionen II:449 gjord hemställan om ändringar i övrigt i ensittarlagens 1 § finner utskottet de yrkanden, som därutinnan framställts, så obestämt utformade, att utskottet icke kan tillstyrka bifall till desamma.

Med hänsyn till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- 1) att motionen II:447 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd; samt
- 2) att motionen II:449 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 13 februari 1934.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *K. G. Westman, Linder, Frändén**, *Sam Larsson, Gustaf Tamm, P. Sandström, Norman* och *Olof Carlsson*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Skövde*, *Magnusson* i Kalmar, *Hage**, *Johanson* i Hallagården*, *Wallerius**, *Olovson* i Västerås*, *Andersson* i Rasjön* och *Pettersson* i Hällbacken*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Hage*.
